

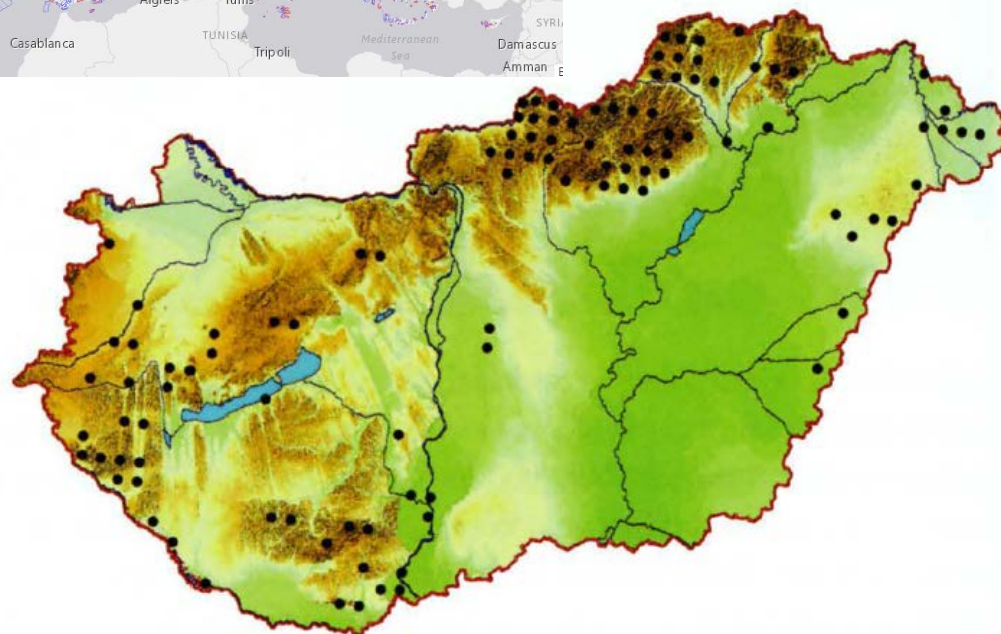
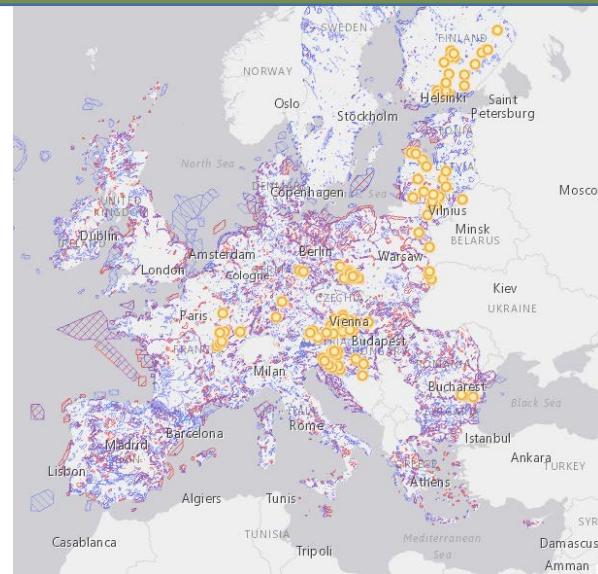

A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) a Peszéri-erdőben

Egy elővizsgálati év eddigi tapasztalatai

Előfordulás

- Franciaországtól a Bajkálon túl
- Ny-Palearktiszban erősen visszaszorulóban
- Nem összefüggő az elterjedése
- Kárpát-medencében alacsonyabb fekvésű, erdősült területeken
- Legerősebb hazai populációi: Gemenc, Dráva-sík, Körös-vidék, Szatmár-Beregi sík
- Peszéri-erdő: a Duna-Tisza közti populáció egyik legerősebb állománya

- Speciális élőhelyigény (humid, klímaváltozás)
- Pre- és posztdiapauza után más tápnövény (iridoid glükózid tartalom!)
- Magyarországi populációiban főként kőris a kezdeti tápnövény legtöbb helyen

A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) a Peszéri erdőben

Egy elővizsgálati év eddigi tapasztalatai

Európai és hazai előzmények

Paul Ehrlich-
féle Kaliforniai
Egyetemi
kutatócsoport
a modern
terepi rovar
populáció-
ökológiai és
genetikai
vizsgálatok
kezdeté az
1970-es
évektől

- Wahlberg N., Klemetti T., Selonen V., Hanski I. (2002): Metapopulation structure and movements in five species of checkerspot butterflies
- Nouhuys S., Hanski I. (2004): On the Wings of Checkerspots A model system for Population Biology
- Cizek O., Konvicka M. (2005): What is a patch in a dynamic metapopulation? Mobility of an endangered woodland butterfly, *Euphydryas maturna*
- KONVIČKA, M., ČÍŽEK, O., FILIPOVÁ, L., FRIC, Z., BENEŠ, J., KŘUPKA, M., ZÁMEČNÍK, J. & DOČKALOVÁ, Z. (2005): For whom the bells toll: Demography of the last population of the butterfly *Euphydryas maturna* in the Czech Republic.
- FRESE, A., BENES, J., BOLZ, R., CIZEK, O., DOLEK, M., GEYER, A., GROS, P., KONVICKA, M., LIEGL, A. & STETTNER, C. (2006): Habitat use of the endangered butterfly *Euphydryas maturna* and forestry in Central Europe.
- VITÉZ G. M., VARGA J. (2009): A SAJÓLÁDI ERDŐ ZOOLOGIAI ÉRTÉKEI
- Dolek M., Freese-Hager A., Geyer A., Balletto E., Bonelli S. (2012): Multiple oviposition and larval feeding strategies in *Euphydryas maturna* (Linné, 1758) (Nymphalidae) at two disjoint European Sites
- Varga, Z. (2014): A Pannon régió néhány jellemző állatfaja – élőhely- és fajmegőrzés. A díszes tarkalepke. In: Varga, Z. (szerk.): A Pannon régió élő öröksége. A NATURA 2000 hálózata.
- Straka U. (2014): Zur Ökologie des Eschenscheckenfalters (*Euphydryas maturna*) im niederösterreichischen Weinviertel
- Haraszthy László (szerk.) (2014): Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon
- Nieminen M. (2015) *Melampyrum sylvaticum* as a pre-diapause host plant of the scarce fritillary (*Euphydryas maturna*) in Finland.
- Örvössy N. (2016): Esettanulmány a díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) Kemelyi-erdő menti populációjának felméréséről és az erdőgazdálkodás természetvédelmi vonatkozásairól
- Lindman L., Remm J., Meister H., Tammaru T (2017): Host plant and habitat preference of the endangered *Euphydryas maturna* (Lepidoptera: Nymphalidae): evidence from northern Europe
- Turlure C., Pe'er G., Baguette M., Schtickzelle N. (2017): A simplified mark–release–recapture protocol to improve the cost effectiveness of repeated population size quantification
- Dolek M., Kőrösi Á., Freese-Hager A. (2018): Successful maintenance of Lepidoptera by government-funded management of coppiced forests
- Bálint Zs., Katona G. (2018): A TURJÁNVIDÉK NAPPALILEPKE-FAUNÁJA KÉT ÉVSZÁZAD ADATAI ALAPJÁN: ELTŰNÉSEK ÉS MEGTELEPEDÉSEK
- Dolek M., Freese-Hager A., Cizek O., Gros P. (2018): Mortality of early instars in the highly endangered butterfly *Euphydryas maturna* (Linnaeus, 1758) (Nymphalidae)

KEFAG Kiskunsági Erdészeti és Faipari Zrt. – fő kedvezményezett

A3 Víz- és talajtani térképezés

C1 Invazív fajok visszaszorítása

C2 Cserjeborítás korlátozása

C3 Nem őshonos fajokból álló sarjztatott
ültetvényyszerű erdő átalakítása

C4 Tuskópászták rekultivációja

C5 Ökológia folyosók létrehozása és fenntartása a díszes
tarkalepke részére

Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság – társkedvezményezett

A2 GIS adatbázis készítése a projekt területre

C7 Invazív fajok visszaszorítása

C8 Erdei legeltetési rendszer bevezetése a Peszér-adacsi
pusztán

D5 Monitorozás: a legeltetés hatása az erdőre

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület – társkedvezményezett

D1 Idegen fajok jelenlétének feltérképezése kezelés előtt és
kezelés után

D2 A kulcs fajok és élőhelyek monitorozása a cél területeken

- A meszes homoki erdőssztyepp-komplex ökoszisztéma szolgáltatásainak helyreállítása a Peszéri-erdőben
- A NATURA 2000 fenntartási célok teljesítését fenyegető, legjelentősebb helyi veszélyeztető tényezők felszámolása, elsősorban az inváziós fásszárú és lágyszárú fajok visszaszorításával;
- Aktív helyreállítási munkák elvégzésével a kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok kiterjedésének növelése és azok természetvédelmi helyzetének javítása;
- A biotópok fejlesztésével a közösségi jelentőségű, kedvezőtlen természetvédelmi helyzetű állatfajok (díszes tarkalepke, szarvas álganéjtúró) számára alkalmas élőhelyek kiterjedésének növelése;

- A helyreállított élőhelyekre célzottan visszatelepítendő, közösségi jelentőségű növényfajok (homoki nőszirm, mocsári kardvirág) állományainak növelése;
- A legfontosabb ellátó, szabályozó, fenntartó és kulturális ökoszisztéma szolgáltatások helyreállítása;
- A régióban megvalósítandó komplex, oktatási-szemléletformálási tevékenységekkel a társadalmi felelősségvállalás és környezettudatos magatartás növelése;
- A különböző típusú, helyben elvégzett beavatkozások alapján, gyakorlatban tesztelt ajánlások megfogalmazása a hasonló problémákkal szembesülő területkezelők/gazdálkodók részére.

- A faj helyi előfordulási helyeinek térképezése
- Állománynagyság becslése
- Következő évekbeli helyek és protokollok kijelölése
- Természetvédelmi kezelési javaslat

*Ide jöhet kiegészítő
információs szöveg,
ha szükséges.*

1083 ha, 359 erdőrészlet

KNPI vagyonkezelésben: 179 ha, amely 60 erdőrészlet

Védett terület 156 ha

Natura 2000 hálózat része

- Elterjedés feltérképezés (ponttérkép)
- Állománybecslés (jelölés-visszafogás, transzekt)
- Iniciális tápnövény
- Tojáscsomók felmérése
- Hernyófészek számlálás

Elterjedés feltérképezés (ponttérkép)

Jelölés-visszafogás

- 743 jelölt egyed
- Vártnál hosszabb rajzás
- Erős protandria
- Alacsony visszafogás (10%)
- Transzekt csak 2020-tól

Jelölés-visszafogás

- Hová tűntek a hímek?
- Pocsolya és ürülék

Initiális tápnövény Peszéren

Fagyal (*Ligustrum vulgare*)

Min. 1 méter magasra

Napsütötte erdőszegélyeken

Friss, terminális hajtásokra

Kőrisre nem láttunk tojásrakást

Eddigi hazai adatok: magas kőris (*F. excelsior*), magyar kőris (*F. angustifolia*), virágos kőris (*F. ornus*), közönséges fagyal (*Ligustrum vulgare*), illetve áttelelés után (erre alig van hazai adat) a borostyánlevelű veronika (*Veronica hederifolia*)

Tojáscsomók felmérése

>20 petecsomó

Tojáscsomók felmérése

1 csomóban: 62-194 (84-262), 1-4 rétegben

Legtöbbször meddő hajtáson

Csúcstól számított 2-5. internodiumon fiatal hajtásokon a leggyakoribb

1 levél-1 petecsomó

Hernyófészek számlálás Most kezdtük

A díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*) a Peszéri erdőben Egy elővizsgálati év eddigi tapasztalatai Köszönetnyilvánítás

Pál Attila, Szabóky Csaba, Péchy Tamás

